

Environmentálne a sociálne aspekty označovania potravín

Samuel Rybníkár, Martin Pogádl

Trnavská univerzita v Trnave, Právnická fakulta

TESCO

PERFECTLY
IMPERFECT

MÁM
RÁD
JÍDLŮ
neplýtám

Ilustrační foto

KSJ542760

Smernica ECGT

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/825 z 28. februára 2024, ktorou sa menia
 - smernica 2005/29/ES o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu a
 - smernica 2011/83/EÚ o právach spotrebiteľov
- pokiaľ ide o **posilnenie postavenia spotrebiteľov v rámci zelenej transformácie**
 - prostredníctvom lepšej ochrany pred nekalými praktikami a
 - prostredníctvom lepšieho informovania

Legislatívny proces

- predloženie návrhu smernice Európskou komisiou
 - 30. marca 2022
- prijatie smernice Európskym parlamentom a Radou
 - 28. február 2024
- povinnosť transpozície do vnútroštátneho právneho poriadku
 - do 27. marca 2026
- povinnosť uplatňovania opatrení
 - od 27. septembra 2026

Ciel' smernice ECGT

- prispieť k riadnemu fungovaniu vnútorného trhu na základe vysokej úrovne
 - ochrany spotrebiteľa
 - ochrany životného prostredia
- dosiahnuť pokrok v zelenej transformácii
- aby spotrebiteľia mohli prijímať informované rozhodnutia o nákupe, a tým prispievať k udržateľnejším modelom spotreby
- obchodníci musia poskytovať jasné, relevantné a spoľahlivé informácie

Ciel' smernice ECGT

- zaviesť do spotrebiteľského práva osobitné pravidlá na riešenie nekalých obchodných praktík, ktoré zavádzajú spotrebiteľov
 - praktiky spojené s netransparentnými a nedôveryhodnými značkami udržateľnosti
 - praktiky spojené s klamlivými tvrdeniami týkajúcimi sa životného prostredia
 - praktiky spojené so zavádzajúcimi informáciami o sociálnych charakteristikách výrobkov alebo prevádzkovateľov potravinárskych podnikov

Nekalé obchodné praktiky

- nekalé obchodné praktiky **sú zakázané**
- obchodné praktiky, ktoré **sa za každých okolností považujú za nekalé**
 - Príloha I smernice 2005/29/ES
- obchodné praktiky, ktoré **sa na základe individuálneho posúdenia považujú za klamlivé**, a preto sú zakázané
 - Článok 6 a 7 smernice 2005/29/ES
- ~~obchodné praktiky, ktoré~~ **sa na základe individuálneho posúdenia považujú za agresívne**, a preto sú zakázané
 - Článok 8 a 9 smernice 2005/29/ES

I. část

Netransparentné a nedôveryhodné
značky udržitelnosti

MOUNTAIN STRAWBERRIES

**GLUTEN
FREE**

**POTASSIUM,
MAGNESIUM,
VITAMIN C**

**ANTI-CANCER
PREVENTION**

net weight
40g

Značky udržateľnosti

- značky udržateľnosti sa môžu týkať rôznych charakteristík
 - výrobku
 - procesu výroby
 - prevádzkovateľa potravinárskeho podniku
- značky udržateľnosti musia byť
 - transparentné a
 - dôveryhodné
- je dôležité, aby sa podporovali opatrenia na uľahčenie prístupu k značkám udržateľnosti pre malé a stredné podniky

Značka udržateľnosti

- akákoľvek **dobrovoľná**
- **verejná alebo súkromná**
- známka dôveryhodnosti či kvality alebo rovnocenná známka,
- ktorej **cieľom je odlíšiť a propagovať** výrobok, proces alebo podnik
- s odkazom **na environmentálne alebo sociálne charakteristiky**, alebo oboje,
- **žiadna povinná značka**, ktorá sa vyžaduje podľa práva EÚ alebo vnútroštátneho práva

Značky udržateľnosti

- nekalou obchodnou praktikou podľa Prílohy I smernice 2005/29/ES
 - obchodná praktika, ktorá **sa za každých okolností považuje za nekalú**
- je **zobrazenie značky udržateľnosti**
 - ktorá nie je založená na certifikačnom systéme alebo
 - ktorú nezaviedli verejné orgány

Značky udržateľnosti

- značky udržateľnosti založené na certifikačnom systéme
- certifikačný systém
 - systém **overovania treťou stranou**
 - systém, ktorým sa **osvedčuje, že výrobok, proces alebo prevádzkovateľ spĺňajú určité požiadavky**
 - systém, ktorý **umožňuje používanie príslušnej značky udržateľnosti**
 - systém, ktorého **podmienky, vrátane jeho požiadaviek sú verejne dostupné**

Požiadavky na certifikačný systém

- systém je za transparentných, spravodlivých a nediskriminačných podmienok otvorený všetkým prevádzkovateľom, ktorí chcú a dokážu dodržiavať požiadavky systému
- požiadavky systému vypracúva vlastník systému po konzultácii s príslušnými odborníkmi a zainteresovanými stranami
- v systéme sa stanovujú postupy riešenia nesúladu s požiadavkami systému a predpokladá odňatie alebo pozastavenie používania značky udržiateľnosti prevádzkovateľom v prípade nesúladu s požiadavkami systému

Požiadavky na certifikačný systém

- monitorovanie dodržiavania požiadaviek systému
 - **podlieha objektívnemu postupu** a
 - **uskutočňuje ho tretia strana**, ktorej právomoci a nezávislosť od vlastníka systému aj od prevádzkovateľa sú založené na medzinárodných, únijných alebo vnútroštátnych normách a postupoch
- napríklad **súladi s ISO 17065**
 - Posudzovanie zhody – požiadavky na orgány certifikujúce výroby, procesy a služby

Značky udržateľnosti

- značky udržateľnosti zavedené verejnými orgánmi
 - je možné ich naďalej zobrazovať na výrobkoch **bez systému certifikácie**
- podľa recitálu smernice aj **d ďalšie formy vyjadrenia a prezentácie energetickej hodnoty a množstva živín**
 - Článok 35 nariadenia č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

Značky udržateľnosti

- ak je zobrazenie značky udržateľnosti **sprevádzané ďalšou obchodnou komunikáciou** ohľadom životného prostredia
 - mala by sa táto značka udržateľnosti spolu s obchodnou komunikáciou **považovať za tvrdenie týkajúce sa životného prostredia**

II. časť

Tvrdenia týkajúce sa životného prostredia

NEVRAŤNÝ OBAL

403188827

5 449000 131836

RECYKLUJ MĚ

JSEM RECYKLOVATELNÁ

ZER

BE

Tvrdenie týkajúce sa životného prostredia

- akékoľvek oznámenie alebo zobrazenie
- ktoré nie je povinné podľa práva EÚ alebo vnútroštátneho práva
- v akejkoľvek forme, vrátane textového, obrazového, grafického alebo symbolického zobrazenia (označenie, obchodná značka, názov spoločnosti alebo názov výrobku)
- v rámci obchodnej komunikácie

Tvrdenia týkajúce sa životného prostredia

- ktoré uvádza alebo naznačuje, že výrobok, druh výrobku, značka alebo prevádzkovateľ
 - majú **pozitívny vplyv** na životné prostredie
 - majú **nulový vplyv** na životné prostredie
 - majú **menej škodlivý vplyv** na životné prostredie **ako iné výrobky, značky alebo prevádzkovatelia**
 - **za určitý čas zmiernili svoj vplyv** na životné prostredie

Druhy tvrdení o životnom prostredí

- **všeobecné tvrdenia** týkajúce sa životného prostredia
- **špecifické (konkrétne) tvrdenia** týkajúce sa životného prostredia
- **osobitné tvrdenia**
 - tvrdenia založené **na kompenzácii emisií skleníkových plynov**
 - tvrdenia týkajúce sa životného prostredia **vo vzťahu k budúcim environmentálnym vlastnostiam**
 - **porovnávacie tvrdenia** týkajúce sa životného prostredia

Tvrdenia týkajúce sa životného prostredia

- ďalšie pravidlá v budúcnosti
 - Návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady o zdôvodňovaní a oznamovaní výslovných tvrdení týkajúcich sa životného prostredia (smernica o tvrdeniach týkajúcich sa životného prostredia) [2023/0085/COD](#)

Všeobecné tvrdenie týkajúce sa životného prostredia

- akékoľvek **tvrdenie týkajúce sa životného prostredia**
- v písomnej alebo ústnej forme, a to aj prostredníctvom audiovizuálnych médií,
- ktoré sa **neuvádza na značke udržateľnosti**
- a pri ktorom sa **v tom istom komunikačnom prostriedku jasne a dôrazne neuvádza špecifikácia tvrdenia**

259

FOR A BETTER PLANET!
recyclingfähige Verpackung

Seeberger

Vital-Kerne-Mix

Všeobecné tvrdenia o životnom prostredí

- šetrné k životnému prostrediu
- environmentálne vhodné
- zelené
- priateľské k prírode
- ekologické
- bio/ na biologickej báze
- tvrdenie v písomnej alebo ústnej forme použité v kombinácii naznačenými tvrdeniami ako sú farby alebo obrázky

Ekologická poľnohospodárska výroba

- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) **2018/848** z 30. mája 2018 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe a označovaní produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby
 - **článok 30 ods. 2**
 - označovaní alebo v reklame nesmú používať žiadne pojmy, vrátane pojmov používaných v ochranných známkach alebo názvoch spoločností, ani postupy, ktoré by mohli spotrebiteľa alebo používateľa zavádzať tým, že by naznačovali, že produkt alebo jeho zložky sú v súlade s týmto nariadením

Všeobecné tvrdenia o životnom prostredí

- nekalou obchodnou praktikou podľa Prílohy I smernice 2005/29/ES
 - obchodná praktika, ktorá sa za každých okolností považuje za nekalú
- je uvedenie všeobecného tvrdenia týkajúceho sa životného prostredia
 - pri ktorom obchodník nie je schopný preukázať, že v súvislosti s týmto tvrdením boli uznané vynikajúce environmentálne vlastnosti

Všeobecné tvrdenia o životnom prostredí

- uznané vynikajúce environmentálne vlastnosti
 - environmentálne vlastnosti v súlade s nariadením Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 66/2010 z 25. novembra 2009 o environmentálnej značke
 - v súčasnosti neexistujú kritériá environmentálnej značky EÚ pre žiadnu skupinu produktov pre potraviny a krmivá
 - Európska komisia môže svoje rozhodnutie v budúcnosti zmeniť

Všeobecné tvrdenia o životnom prostredí

- uznané vynikajúce environmentálne vlastnosti
 - environmentálne vlastnosti v súlade s národnými alebo regionálnymi schémami environmentálneho označovania typu I podľa EN ISO 14024, ktoré sa oficiálne uznávajú v členských štátoch
 - Zákon č. 469/2002 Z. z. o environmentálnom označovaní výrobkov
 - tento zákon sa nevzťahuje na označovanie nápojov a potravín

Všeobecné tvrdenia o životnom prostredí

- uznané vynikajúce environmentálne vlastnosti
 - musia byť **relevantné pre celé tvrdenie**
- pozor na tvrdenia ako
 - **udržateľné**
 - **zodpovedné**
- týkajú sa nielen environmentálnych charakteristík výrobku **ale aj sociálnych charakteristík**
 - nepostačia uznané vynikajúce environmentálne vlastnosti

Všeobecné tvrdenia o životnom prostredí

- všeobecné tvrdenie o životnom prostredí
 - “obaly šetrné ku klíme“
- špecifické tvrdenie o životnom prostredí
 - „100% energie použitej na výrobu týchto obalov pochádza z obnoviteľných zdrojov“
- ak budú obe tvrdenia v tom istom komunikačnom prostriedku jasne a dôrazne neuvedené spolu, možno použiť aj všeobecné tvrdenie, bez toho aby boli uznané vynikajúce environmentálne vlastnosti výrobku

Tvrdenia založené na kompenzácii emisií skleníkových plynov

- klimaticky neutrálne
- CO₂ neutrálne
- uhlíkovo pozitívne
- znížený vplyv na klímu
- bez dopadu na klímu
- znížená stopa CO₂
- u spotrebiteľov spravidla **vyvolávajú falošný dojem, že spotreba výrobkov nemá vplyv na životné prostredie**

Tvrdenia založené na kompenzácii emisií

- nekalou obchodnou praktikou podľa Prílohy I smernice 2005/29/ES
 - obchodná praktika, ktorá sa za každých okolností považuje za nekalú
- je uvedenie tvrdenia, založeného na kompenzácii emisií skleníkových plynov, že výrobok má
 - neutrálny vplyv
 - znížený vplyv
 - pozitívny vplyv
- na životné prostredie z hľadiska emisií skleníkových plynov

Tvrdenia založené na kompenzácii emisií

- uvedené tvrdenia nebudú na výrobku zakázané, ak budú založené na skutočnom vplyve životného cyklu príslušného výrobku
- nebudú teda založené na kompenzácii emisií skleníkových plynov mimo hodnotového reťazca daného výrobku

Požiadavky musia spĺňať všetky produkty

- nekalou obchodnou praktikou podľa Prílohy I smernice 2005/29/Es
 - obchodná praktika, ktorá sa za každých okolností považuje za nekalú
- je prezentovanie požiadaviek uložených v právnych predpisoch na všetky produkty v príslušnej kategórii produktov na trhu Európskej únie
 - ako charakteristických vlastností ponuky prevádzkovateľa

Čestný informačný postup

- čestný informačný postup – **vlastnosti potraviny**
 - nekalá obchodná praktika má širší rozmer (napríklad proces výroby)
- Informácie o potravinách nesmú uvádzať do omylu **poukazovaním na to, že potravina má osobitné vlastnosti, aj keď v skutočnosti majú takéto vlastnosti všetky podobné potraviny,**
 - najmä konkrétnym zdôrazňovaním prítomnosti alebo neprítomnosti určitých zložiek alebo živín
- Článok 7 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 1169/2011 o poskytovaní informácií o potravinách spotrebiteľom

Požiadavky musia spĺňať všetky produkty

- podľa recitálu smernice
 - mohlo by sa stať, že určité výrobky na trhu musia spĺňať určité právne požiadavky, **zatiaľ čo iné výrobky v tej istej kategórii výrobkov nemusia spĺňať uvedené požiadavky**
 - zákaz by sa nemal týkať obchodných praktík, ktorými sa podporuje súlad prevádzkovateľov alebo výrobkov s právnymi požiadavkami, ktoré sa uplatňujú iba na niektoré výrobky, **nie však na ostatné konkurenčné výrobky z tej istej kategórie na trhu Únie, akými sú výrobky s pôvodom mimo Únie**

Tvrdenia o životnom prostredí

- nekalou obchodnou praktikou podľa Prílohy I smernice 2005/29/ES
 - obchodná praktika, ktorá sa za každých okolností považuje za nekalú
- je uvedenie tvrdenia týkajúceho sa životného prostredia o celom výrobku alebo celom podniku obchodníka
 - ak sa týka len určitého aspektu výrobku alebo
 - ak sa týka len konkrétnej činnosti podniku obchodníka

Tvrdenia o životnom prostredí

- tvrdenie „**vyrobený z recyklovaného materiálu**“
 - v skutočnosti je vyrobený z recyklovaného materiálu len obal výrobku, nie celý výrobok
- tvrdenie, že prevádzkovateľ využíva len obnoviteľné zdroje energie, **pričom niektoré prevádzky stále využívajú fosílna palivá**

Tvrdenia vo vzťahu k budúcim vlastnostiam

- tvrdenia týkajúce sa životného prostredia vo vzťahu k budúcim environmentálnym vlastnostiam musia byť podložené
 - jasnými, objektívnymi, verejne dostupnými a overiteľnými záväzkami
 - ktoré sú stanovené v podrobnom a realistickom pláne vykonávania
 - ktorý obsahuje merateľné a časovo ohraničené ciele,
 - ktorý obsahuje iné relevantné prvky potrebné na podporu jeho vykonávania, ako je pridelenie zdrojov, a
 - ktorý pravidelne overuje nezávislý odborník tretej strany, ktorého zistenia sa sprístupnia spotrebiteľom

Tvrdenia vo vzťahu k budúcim vlastnostiam

- podľa recitálu smernice by overenie mal vykonávať odborník tretej strany
 - ktorý by mal byť nezávislý od obchodníka
 - ktorý by mal byť bez akéhokoľvek konfliktu záujmov
 - so skúsenosťami a kompetenciami v environmentálnych otázkach
 - ktorý by mal mať možnosť pravidelne monitorovať pokrok prevádzkovateľa pri plnení záväzkov a cieľov vrátane míľnikov na ich dosiahnutie

Tvrdenia vo vzťahu k budúcim vlastnostiam

- tvrdenie týkajúce sa životného prostredia vo vzťahu k budúcim environmentálnym vlastnostiam, ak nespĺňa stanovené predpoklady je klamlivou obchodnou praktikou
 - ak v skutkovej súvislosti, berúc do úvahy všetky jej črty a okolnosti, **zapríčiňuje alebo je spôsobilá zapríčiniť, že priemerný spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil**
- **nie je** obchodnou praktikou, ktorá sa za každých okolností považuje za nekalú

Porovnávacie tvrdenia

- prevádzkovateľ potravinárskeho podniku poskytuje službu, v rámci ktorej sa porovnávajú výrobky a
- spotrebiteľovi sa poskytujú informácie
- o environmentálnych charakteristikách
- o sociálnych charakteristikách
- o aspektoch obehovosti výrobkov (životnosť, opraviteľnosť alebo recyklovateľnosť)
- o dodávateľoch výrobkov

Porovnávacie tvrdenia

- pri porovnávacích tvrdeniach sa považujú za podstatné informácie
 - informácie o metóde porovnávania
 - informácie o výrobkoch, ktoré sú predmetom porovnávania
 - informácie o dodávateľoch výrobkov
 - informácie o zavedených opatreniach na zabezpečovanie aktualizácie vyššie uvedených informácií

Porovnávacie tvrdenia

- obchodná praktika sa považuje za klamlivú,
 - ak v skutkovej súvislosti, berúc do úvahy všetky jej črty, okolnosti a obmedzenia komunikačného prostriedku, **opomenie prevádzkovateľ podstatnú informáciu**
 - ktorú priemerný spotrebiteľ potrebuje v závislosti od kontextu na to, **aby urobil kvalifikované rozhodnutie o obchodnej transakcii**
 - a tým zapríčiňuje alebo môže zapríčiniť, že **priemerný spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil**

Porovnávacie tvrdenia

- za klamlivé opomenutie sa považuje, aj ak prevádzkovateľ
 - **skrýva alebo poskytuje nejasným, nezrozumiteľným, viacvýznamovým alebo nevhodným spôsobom podstatné informácie**
 - **a toto spôsobí alebo je pravdepodobné, že spôsobí, že priemerný spotrebiteľ prijme rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neprijal**
- **nie je** obchodnou praktikou, ktorá sa za každých okolností považuje za nekalú

Porovnávacie tvrdenia

- v recitáli smernice sa uvádza, že by sa
 - malo zabezpečiť, aby **takéto porovnávanía boli objektívne** (mali by sa porovnávať výrobky s rovnakou funkciou, na základe použitia spoločnej metódy a spoločných predpokladov)
 - mali porovnávať **podstatné a overiteľné vlastnosti porovnávaných výrobkov**

Irelevantné tvrdenia

- propagácia takých prínosov pre spotrebiteľov, ktoré sú irrelevantné a nevyplývajú zo žiadnej vlastnosti výrobku alebo podniku
- je klamlivou obchodnou praktikou
 - ak v skutkovej súvislosti, berúc do úvahy všetky jej črty a okolnosti, zapríčiňuje alebo je spôsobilá zapríčiniť, že priemerný spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil
- nie je obchodnou praktikou, ktorá sa za každých okolností považuje za nekalú

Irelevantné tvrdenia

- príklad podľa recitálu smernice
 - konkrétna značka balenej vody neobsahuje lepok
- podľa ktorej právnej úpravy trestať?

III. časť

Sociálne charakteristiky výrobkov

Sociálne charakteristiky výrobkov

- informácie poskytované prevádzkovateľmi o sociálnych charakteristikách výrobku sa môžu týkať napríklad
 - kvality a spravodlivosti pracovných podmienok príslušných pracovníkov (primerané mzdy, sociálna ochrana, sociálny dialóg)
 - dodržiavania ľudských práv
 - rovnakého zaobchádzania a rovnakých príležitostí pre všetkých, vrátane rodovej rovnosti, inklúzie a rozmanitosti
 - príspevkov na sociálne iniciatívy
 - etických záväzkov, ako sú dobré životné podmienky zvierat

Sociálne charakteristiky výrobkov

- obchodná praktika sa považuje za klamlivú, ak
 - obsahuje nesprávne informácie a je preto nepravdivá
 - akýmkoľvek spôsobom, vrátane celkového prevedenia, uvádza do omylu alebo je spôsobilá uviesť do omylu priemerného spotrebiteľa
 - a to aj keď je táto informácia vecne správna
 - pričom zapríčiňuje alebo je spôsobilá zapríčiniť, že spotrebiteľ urobí rozhodnutie o obchodnej transakcii, ktoré by inak neurobil
- nie je obchodnou praktikou, ktorá sa za každých okolností považuje za nekalú

Sankcie

- za porušenie povinností ustanovených týmto zákonom alebo právne záväznými aktmi Európskej únie v oblasti ochrany spotrebiteľa uloží orgán dozoru pokutu
 - do 66 400 eur
- za opakované porušenie povinnosti počas 12 mesiacov uloží orgán dozoru pokutu
 - do 166 000 eur

Výzva

- ak ide o menej závažné porušenie povinnosti, orgán dozoru môže pred rozhodnutím o uložení pokuty povinného **vyzvať, aby upustil od protiprávneho konania a v určenej lehote vykonal opatrenia na nápravu následkov protiprávneho konania**
- ak povinný upustí od protiprávneho konania a vykoná opatrenia
 - orgán dozoru nevydá rozhodnutie o uložení pokuty

Transpozícia do vnútroštátneho práva

- členské štáty prijímú a uverejnia opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto sernicou
 - do 27. marca 2026
 - transpozícia v SR do zákona č. 108/2024 Z. z. o ochrane spotrebiteľa – **PI204/216 (december 2024) MH SR**
 - transpozícia v ČR do zákona č. 634/1992 Sb. o ochraně spotřebitele **MPO ČR**
- tieto opatrenia sa uplatňujú
 - od 27. septembra 2026

Ďalší postup v budúcnosti

- do 27. septembra 2031 Európska komisia predloží správu o uplatňovaní tejto smernice Európskemu parlamentu a Rade
- v správe sa posúdi celkový
 - prínos smernice k účasti spotrebiteľov na zelenej transformácii a
 - vplyv na prevádzkovateľov potravinárskych podnikov
- spolu so správou sa v náležitých prípadoch predložia aj príslušné legislatívne návrhy

Ďakujeme za
pozornosť!

- Otázky?
- samuel.rybnikar@truni.sk
- Martin.pogadl@tvu.sk